Voorstel algemeen bestuur

Onderwerp	Visie Weerbaarheid Vechtstromen 2026-2030
Zaaknummer	0000217902
Portefeuillehouder	S.M.M. Kuks
Vertrouwelijkheid	Openbaar

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:
1. De Visie Weerbaarheid Vechtstromen 2026-2030 vast te stellen als strategisch kader voor de versterking van weerbaarheid binnen waterschap Vechtstromen, waarbij de volgende uitgangspunten gelden:
   a. Inzicht in essentiële diensten, kritieke processen, afhankelijkheden en kwetsbaarheden;
   b. Crisis-, continuïteits- en herstelvermogen;
   c. Digitale, fysieke en technische bescherming;
   d. Bewustwording, eigenaarschap en handelingsvermogen;
   e. Structurele borging van weerbaarheid in de organisatie.

II. Kernboodschap

De wereld verandert snel. Geopolitieke spanningen, cyberdreigingen, klimaatverandering en afhankelijkheden van vitale infrastructuren maken de kans op langdurige verstoringen groter. Tegelijkertijd heeft waterschap Vechtstromen een wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid om ook onder dergelijke omstandigheden zijn kerntaken te blijven uitvoeren. Nieuwe wetgeving, met name de wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) en de Cyberbeveiligingswet (Cbw) vraagt bovendien om aantoonbare maatregelen voor continuïteit en weerbaarheid. De aanpak is all-hazards: alle voor het waterschap relevante dreigingen en verstoringen die de continuïteit van de publieke taken kunnen raken, worden in samenhang beschouwd. Deze visie vormt de volgende stap na de bestuurlijke vaststelling van de Startnotitie Weerbaarheid en geeft richting aan hoe Vechtstromen zich tussen 2026 en 2030 ontwikkelt tot een weerbare organisatie.

III. Waarom wordt dit voorgesteld? Wat wil het AB met het voorstel bereiken?

Deze visie geeft richting aan het ontwikkeltraject Weerbaarheid. De komende periode ligt de nadruk op organisatieweerbaarheid, in samenhang met maatschappelijke waterweerbaarheid en gebieds- en waterweerbaarheid. Het waterschap ontwikkelt zich op basis van deze visie naar een organisatie die, samen met partners, handelingsbekwaam blijft onder omstandigheden van uitval, schaarste en langdurige verstoringen. Het ontwikkeltraject geeft invulling aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Wwke en de Cbw. Daarnaast ondersteunt de visie de organisatie en het bestuur bij het maken van afgewogen keuzes in situaties van schaarste en verankert zij weerbaarheid structureel in beleid, investeringen en bedrijfsvoering.

Indicator voor beleidsmonitoring
Op basis van de risicoanalyse, bestuurlijke ambities en beschikbare capaciteit wordt gedurende het traject bepaald welke producten, maatregelen en organisatorische voorzieningen tot de wettelijke basis behoren en welke onderdeel worden van de meerjarige ontwikkelagenda voor weerbaarheid. Conform de wettelijke verplichtingen uit de WWKE, wordt uiterlijk 14 juni 2027 de eerste WWKE-risicobeoordeling door waterschap Vechtstromen gerealiseerd. Daarnaast wordt uiterlijk 14 juli 2027 een basis voor de zorg- en

meldplicht conform de WWKE vormgegeven. Daarna vindt verdere groei naar een volwassen weerbaarheidssysteem plaats.

IV. Toelichting op het voorstel/ kader

De maatschappelijke en geopolitieke context verandert snel. Klimaatverandering, digitale dreigingen, verstoringen van vitale infrastructuur en nieuwe wettelijke verplichtingen vanuit de Wwke en de Cbw vragen om een andere benadering van risico's en continuïteit. De visie beschrijft hoe Waterschap Vechtstromen zich ontwikkelt van een voornamelijk crisisgerichte organisatie naar een structureel weerbare organisatie die onder verstorende omstandigheden haar publieke taken kan blijven uitvoeren.

V. Alternatief voorstel

Er is geen alternatief voorstel.

VI. Argumenten

1.a Waterschap Vechtstromen moet ook onder verstorende omstandigheden zijn maatschappelijke taken kunnen blijven uitvoeren.
Klimaatverandering, cyberdreigingen, geopolitieke ontwikkelingen en afhankelijkheden van vitale infrastructuren vergroten de kans op langdurige verstoringen. Met deze visie kiest het bestuur voor een structurele aanpak waarmee de continuïteit van de essentiële diensten binnen de sectoren Afvalwater en Keren en Beheren binnen Waterschap Vechtstromen beter wordt gewaarborgd.

1.b Nieuwe wet- en regelgeving vraagt om een aantoonbare versterking van de weerbaarheid.
Waterschap Vechtstromen is door het Ministerie van I&W per 14 september 2026 aangewezen als kritieke entiteit in het kader van de Wwke. De Wwke en de Cbw stellen aanvullende eisen aan risicobeheersing, continuïteit, zorgplicht en herstelvermogen. De visie biedt hiervoor het strategische kader.

1.c Gerichte bestuurlijke keuzes vragen inzicht in essentiële diensten, kritieke processen en afhankelijkheden.
Het is van belang om voorafgaand aan een crisis helder te hebben welke maatschappelijke processen bij een stroomuitval, overstroming of fysieke sabotage als eerste overeind moeten blijven. Risicoanalyses en continuïteitsanalyses brengen in beeld welke processen van de essentiële diensten kritisch zijn, welke afhankelijkheden bestaan en waar de grootste kwetsbaarheden zitten. In de visie wordt het kader beschreven om dit onderbouwd in beeld te krijgen. Daarmee ontstaat een goede basis voor prioriteiten en investeringen.

1.d Weerbaarheid wordt stapsgewijs opgebouwd
De visie beschrijft de strategische richting, maar geeft nog geen uitgewerkte maatregelen, middelen of investeringsvoorstellen. Deze zaken moeten in vervolguitwerkingen concreet worden.

VII. Risico’s en kanttekeningen

Zonder visie ontbreekt bestuurlijk kader voor sturing, continuïteit en risicobeheersing
Zonder een vastgestelde visie ontbreekt een gemeenschappelijk bestuurlijk kader voor de wijze waarop het waterschap met weerbaarheidsrisico’s omgaat. Daardoor kan onduidelijkheid ontstaan over prioriteiten, risicobereidheid, verantwoordelijkheden en de mate waarin kritieke dienstverlening bij verstoringen in stand moet worden gehouden.
Dit vergroot het risico op versnipperde maatregelen, onvoldoende samenhang tussen crisisbeheersing, bedrijfscontinuïteit en reguliere bedrijfsvoering en onvoldoende onderbouwde keuzes over restrisico’s en investeringen. Ook wordt het lastiger om aantoonbaar te maken dat risico’s systematisch zijn gewogen en dat passende maatregelen en verantwoordelijkheden zijn ingericht.

De visie biedt geen garantie dat uitval kan worden voorkomen, maar geeft wel het bestuurlijke kader waarbinnen risico's, maatregelen, prioriteiten en restrisico's navolgbaar en beheersbaar worden gemaakt. Daarmee versterkt de visie de bestuurlijke sturing, de continuïteit van kritieke dienstverlening en de zorgvuldige verantwoording over gemaakte keuzes.

De visie is geen garantie voor 100% weerbaarheid
Weerbaarheid betekent niet dat uitval kan worden uitgesloten. De inzet is om de kans op uitval en de gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken, kritieke dienstverlening zo lang mogelijk te continueren en bij verstoring gecontroleerd en geprioriteerd te herstellen. De visie biedt daarvoor het bestuurlijk kader; de verdere uitwerking maakt zichtbaar welke restrisico's blijven bestaan en welke daarvan bestuurlijk aanvaardbaar zijn.

VIII. Financiën

De visie geeft richting aan de versterking van de continuïteit van essentiële diensten, maar bevat geen gedetailleerde uitwerking van maatregelen, prioriteiten, doelstellingen, middelen of sturingsafspraken. Deze concretisering vindt plaats in vervolguitwerkingen, beleidsdocumenten en implementatieplannen. Op basis van risicoanalyses, continuïteitsanalyses en bestuurlijke afwegingen worden keuzes gemaakt over prioriteiten, investeringen, restrisico's en het gewenste niveau van weerbaarheid.
Op dit moment is nog niet te zeggen hoe hoog de voor verdere uitwerking en concretisering benodigde investeringen zullen zijn, wel is duidelijk dat uitwerking en concretisering van de visie vraagt om (substantiële) investeringen.

IX. Communicatie

Weerbaarheid is een continu proces en kent geen einddatum. Zoals ook in de Startnotitie Weerbaarheid is aangegeven, ontvangt het bestuur regelmatig updates over de implementatie van de versterking van de organisatieweerbaarheid.

X. Juridische zaken

De Wwke en de Cbw zijn wetten die als doel hebben de weerbaarheid te versterken.

De Wwke geeft uitvoering aan de Europese CER-richtlijn (Critical Entities Resilience) en trad in werking op 15 augustus 2026. Het doel van de wet is te voorkomen dat incidenten leiden tot uitval van diensten die cruciaal zijn voor burgers en bedrijven. Waar de Cyberbeveiligingswet (Cbw) zich richt op digitale weerbaarheid, gaat de Wwke vooral over fysieke en organisatorische risico's.

De Cbw is de Nederlandse implementatie van de Europese NIS2-richtlijn en trad eveneens in werking op 15 augustus 2026. De NIS2-richtlijn heeft tot doel een hoog gemeenschappelijk niveau van cyberbeveiliging in de EU te bereiken. De Cbw verplicht organisaties in kritieke sectoren aan cybersecurityeisen te voldoen, incidenten te melden en zich te registreren bij de toezichthouder.

Op basis van de Wwke is waterschap Vechtstromen per 14 september 2026 aangewezen als kritieke entiteit in de sectoren Keren en Beheren van Waterkwantiteit en Afvalwater.
Voor het waterschap betekent dit in grote lijnen het versterken van de verantwoordelijkheid voor het beschermen van kritieke processen en infrastructuur tegen verstoringen met een grote maatschappelijke impact. Deze aanwijzing brengt een aantal wettelijke vereisten met zich mee waar het waterschap binnen de geldende wettelijke termijnen aan moet voldoen, waaronder het uitvoeren van een risicobeoordeling, het tijdig treffen van passende technische, organisatorische en fysieke maatregelen om de weerbaarheid van de essentiële diensten te vergroten en het in voorkomende gevallen voldoen aan de meldplicht. Toezicht en handhaving hierop verloopt via de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

XI. Uitvoering

1.a Versterken van interne samenwerking en samenwerking met externe partijen
De versterking van de interne weerbaarheid van waterschap Vechtstromen is een organisatiebrede opgave, waarbij multidisciplinaire samenwerking een voorwaarde is om te slagen. Daarnaast is ook samenwerking met externe partners van belang.
De integrale weerbaarheidsaanpak verbindt het waterschap met andere waterschappen, veiligheidsregio's, medeoverheden, vitale aanbieders en infrastructuurpartners, leveranciers en dienstverleners, hulpdiensten, kennisorganisaties en maatschappelijke partners. Waar de opgave daarom vraagt, worden ook inwoners, bedrijven en andere gebruikers van het gebied betrokken.

1.b Toepassing Protocol complexe projecten
Het Protocol complexe projecten is getoetst op toepasbaarheid. Het weerbaarheidstraject is geen project, maar een organisatiebreed ontwikkel- en implementatietraject. Daarmee valt het in beginsel niet onder het Protocol complexe projecten.

Aanvullend zijn de voor dit traject meest relevante criteria uit het protocol bezien. Hoewel de aanpak multidisciplinair is, vindt de uitvoering plaats binnen de reguliere organisatie en is geen sprake van complexe projectaansturing. Ook zijn op dit moment geen forse financiële onzekerheden, aanmerkelijke uitvoeringsrisico's of een onzekere planning voorzien.

Op basis hiervan is het Protocol complexe projecten niet van toepassing. Als uit de risico- en continuïteitsanalyses later maatregelen of investeringen voortkomen die op zichzelf wél kenmerken van een complex project hebben, wordt voor die onderdelen opnieuw beoordeeld of het protocol van toepassing is.

1.c Generatietoets
De Generatietoets is voor de Visie Weerbaarheid niet afzonderlijk toegepast. De visie bevat nog geen concrete beleids-, maatregel- of investeringskeuzes waarbij een afweging moet worden gemaakt tussen effecten voor huidige en toekomstige generaties.

De Generatietoets wordt betrokken zodra in de verdere uitwerking keuzes voorliggen over beleid, maatregelen of investeringen waarbij die afweging relevant is, bijvoorbeeld bij de vraag of maatregelen nu moeten worden uitgevoerd, gefaseerd kunnen worden of op een later moment kunnen plaatsvinden.

1. d Procedureel – eerder genomen besluiten
Het algemeen bestuur heeft op 23 september 2026 de Startnotitie Weerbaarheid vastgesteld.

XII. Bijlage(n)

1. Besluit.

Besluit

Het algemeen bestuur van waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 11 november 2026;

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. De Visie Weerbaarheid Vechtstromen 2026-2030 vast te stellen als strategisch kader voor de versterking van weerbaarheid binnen waterschap Vechtstromen, waarbij de volgende uitgangspunten gelden:
    a. Inzicht in essentiële diensten, kritieke processen, afhankelijkheden en kwetsbaarheden;
    b. Crisis-, continuïteits- en herstelvermogen;
    c. Digitale, fysieke en technische bescherming;
    d. Bewustwording, eigenaarschap en handelingsvermogen;
    e. Structurele borging van weerbaarheid in de organisatie.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 25 november 2026.

Het algemeen bestuur van waterschap Vechtstromen,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf drs. R.I. Andringa, secretaris